

Člověk a „smysl“

Když se člověk táže po „smyslu“, nemíní tím nutně „smysl“, kterého se on sám domýšlí (eventuelně který něčemu sám „dává“), ale táže se vposledu po tom, jaký má smysl jeho vlastní život, jeho „existence“ pro veškerenstvo, pro svět (to má zajisté různé formy a různou šíři záběru: jde o to, jaký mám já smysl či význam pro druhé lidi, dokonce pro budoucí, ještě zatím nenarozené lidi; jaký smysl má moje společenství, širší nebo užší, má společenská vrstva pro ostatní společenství či vrstvy; jaký smysl má vůbec lidstvo pro tuto planetu a ostatní živé tvory na ní; až snad jaký má lidstvo význam pro naši galaxii, eventuelně pro všechny galaxie a supergalaxie, pro celý Vesmír). Je také otázkou, nakolik je pro skutečný „smysl“ v užším rozsahu nezbytné, aby byl podpírán nebo zaštiťován „smyslem“ širším, nadřazeným vyšším. Ono totiž platí, že má smysl pomoci určitému člověku v nouzové situaci, i když si nejsme jisti, zda se v nejbližší nebo i vzdálenější době nestane něco, co všechen takový a podobný „smysl“ zvrátí v „nicotu“. Právě v tomto ohledu není zisk celého světa vlastně sám nicotou, jak známe z evangelia, když je postaven proti ztrátě „duše“. Dalo by se říci, že jakési malé ostrůvky smysluplnosti, zvnějšku nikterak nezajištěné třeba nějakým větším, vyšším a rozsáhlejším „smyslem“, se mohou pomalu zmnožovat, spojovat a vlastně teprve v důsledcích vytvářet nakonec nějaký smysl či oblast sféry smyslu přece jen o něco vyšší a rozlehlejší. Jde totiž také o to, zda „smysl“ chápeme jako něco předmětně „daného“, předem hotového, rozvrženého, takže jen stačí jej uplatňovat a naplňovat, anebo zde jej chápeme jako nepředmětnou skutečnost, která sice „ještě není“, ale volá po tom, aby byla uskutečňována a naplňována (pochopitelně aniž bychom ji mohli považovat za „nic“, za „nicotnou“ či přímo „nicotu“). Naše vědomí, naše subjektivita není samotným posledním zdrojem smyslu, i ta naše subjektivita může mít dobrý smysl, pokud nezůstává sama sebou a v sobě, pokud se vztáhne ke smyslu jako k nepředmětnému apelu, výzvě, tedy jako ke skutečnosti, opravdové skutečnosti, byť „nepředmětné“, ještě nejsoucí.

(Písek, 121030-1.)